

Rotterdami Erasmus

A fecsegő és a bölcs

Semmiben sem bölcs az, aki a maga dolgában nem bölcs.

“Elmésnek és tapasztaltnak mondják azt, aki minden kis pletykát felkap, és ezért tudja, mi történik az egész világon. Tudja, milyen szerencsével jártak a kereskedők, mibe vágta fejszéjét az angol király, mi újság Rómában, mi történt Franciaországban, hogyan élnek a magyarok és a szittyák, mit fontolgatnak az uralkodók. Röviden: aki képes mindenféle ember mindenféle viselt dolgáról fecsegni, azt kikiáltják bölcsnek.

Ámde van-e oktanabb, van-e botorabb dolog, mint figyelemmel kíséreni távoli és téged egyáltalán nem érintő eseményeket, de egyáltalán nem törődni azzal, ami lelkedben végbemegy és csakis

terád tartozik? Beszámolsz nekem az angliai zavargásokról, hát inkább arról számolj be, hogy miféle zűrzavart okoz lelkedben a harag, az irigység, a sóvárgás, a sikervágy; mikor igazod le már mindezt; milyen reményed van a győzelemre; hol tartasz az ellenük viselt háborúban, meddig jutottál el terved megvalósításában? Ha ezekben leszel éber, ha ezekben élesíted a füled és a szemed, ha ezekben leszel kifinomult és körültekintő, akkor nevezlek elmésnek. Amit pedig a világ velünk szemben felhoz, visszafordítom ellene: semmiben sem bölcs az, aki a maga dolgában nem bölcs.

Ha ilyen módon vizsgálod az emberek minden gondját, örömét, reményét, félelmét, igyekezetét, elgondolását, belátod, hogy mind-mind telve van hibákkal. A jót mondják rossznak, a rosszat jónak, az édeset állítják keserűnek és a keserűt édesnek, a fényt tartják sötétségnek és a sötétséget fénynek. Az emberek legnagyobb része így tesz. Szükséges, hogy ezeket megvesd, hogy ne akarj hasonlítani hozzájuk, de egyszersmind szánnod is kell őket, mégpedig azért, hogy igyekezz magadhoz

hasonlóvá tenni őket, és – hogy Szent Ágoston szavait idézzem –: hol siratni illik a nevetségeseket, hol kinevetni a siratnivalókat.” (<https://heidlgyorgy.com/2013/07/24/a-fecsego-es-a-bolcs/>)

„A fecsegő. . . zaklat mindenütt - gyűléseken, tanácsokban, törvény előtt, odahaza, úton, hajón, szekéren, lakomán; bánatban a bánatot kettőzve, örömben az örömet fertőzve, mint valami tudj'isten honnan kerekedett . felleg vagy ború. Ha utazol, fejed nem szédül úgy a rázástól, mint a fecsegőtől; tengeren való hajózáskor gyomor-felforgatóbb, mint a tengeri betegség .

Ha: gyalogszerrel vagy, ékesszóló útitársad pótolja a járművet, a fecsegő még a kocsin is csak a te válladat nyomja. Lakomán a fecsegő merő bosszúság. . . -kedvességétől nem hallgathatod a citeraszót, az előadást nem nézheted, szót sem válthatsz más vendéggel. Színházban a szomszédját gyötri, törvény előtt elveszejtí az igaz ügyet - vagy mert véget nem érő locsogó beszédével halálos undort kelt a bíróban, vagy

mert az efféle embernek nem hisznek, még ha igazat mond is. . . Tolakodó üdvözleteivel ront be az otthonokba, kiles az utca- sarkon, kísér , egyetlen lépésre nem tágít, ragacsosabb, mint a kátrány, és folyton-folyvást döng valamit a fületekbe. Éjt nappallá téve ott ül a betegágynál, s jobban megkínozza a beteget, mint maga a kór, nemritkán a halált is siettet. Pihensz -ő megzavarja nyugtod, dolgozol ő nem hagyja bevégezni, amit elkezdte. A csata forrpontján, a veszélyek legsűrűjében, mikor sürgős segítségre volna szükség, ő hasztalan meséssel traktál. Megesik, hogy álmában is történeteit mondja, hallgatni akkor sem bírván. Minden nép egybehangzó véleménye szerint a hálószobában csendnek illik lennie, ez mintegy a nyugalom temploma, de a fecsegő fecsegésével kétségbeesésbe kergeti még a vele egy ágyban fekvőt is, tőle elhessen a pillákat lehúzó álm, s kit az álm már elnyomott, felriad." (Markis Simon: Totterdami Erasmus. Gondolat, 1976. 154. o.